

13.1167.

A. Reinwald.

Suur
Naljahas.

Rahwa lõbu ja nalja leht.

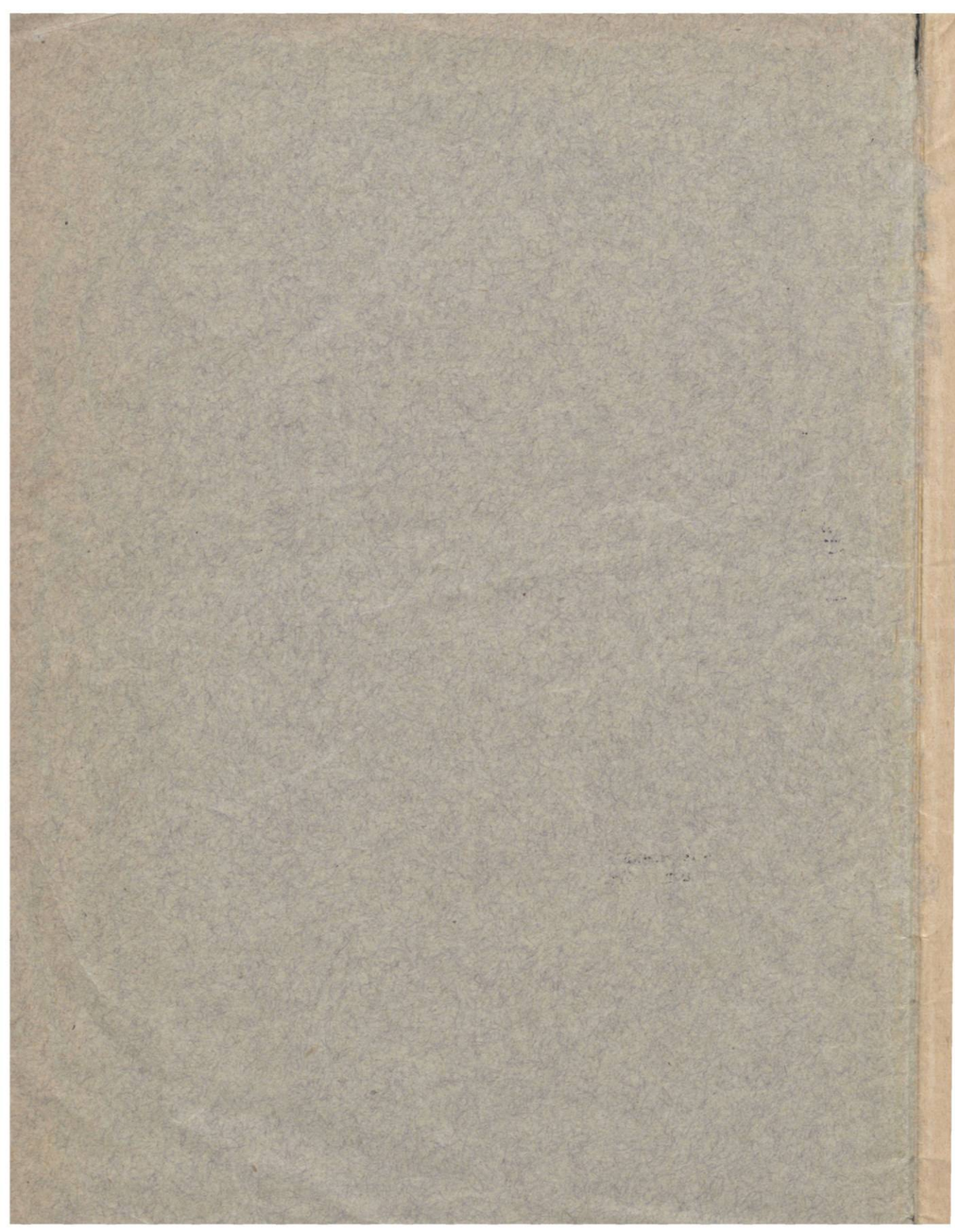
I.

Hind 15 kop.

Wiljandis.

A. Tõllajepi trükikoja trüff ja fulu
1903.

A. Reinwald.

Suur
Naljahas.

Rahwa lõbu ja nalja leht.

I.

Hind 15 kop.

Tartu tsensuri
1912.

Õiljandis.

A. Tõllajepi trükikoja trükk ja kulu
1903.

Дозволено Цензурою. — Юрьевъ, 26 марта 1903 года.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

43954

Teretuseks!

Tere, tere Eesti sugu!
Tule kuulma nalja lugu,
Kuulma juttu, laulu, lõbu
Mida kuskil pole kõbu.
Lusti, lõbu, nalja lugu
Nõudis wanast Eesti sugu,
Nalja nüüdgi pärib peiu,
Nalja nõuab Eesti neiu,
Nalja noor ja wana nõuab,
Nali elustada jõuab —
Seal, kus puudub lõbu, nali
Walitsemas waimu tali.

Aga mis on õige nali
Mida tarwis sui ja tali?
See ei ole tõlgu soga,
Mis wõib teha iga toga,
See ei ole saksa sigur
Ega wenelaste wigur:
See on oma waimu küli,
Nalja ahelate lüli.
Noorepõlwe lusti iha,
Eesti laste luu ja liha!

Aga Eesti nalja hammas
Pole siiski waga lammas:

Tal on oma tõe talu,
Annab halpidele walu,
Mõõdab rumalusel matsu,
Paneb walel pihta patsu
Nii, et järel' jääwad worbid
Nagu muistsed „mulgi“ korbid.
Neil, kes õiglased ja head
Tasakest ta silub pead,
Ütleb: Sina Jaan ehk Juku
Oled kallis pois ja kuku,
Sulle toon ma puhast nalja,
Keedan omas kodus kalja,
Millel pole wõerast maiku,
Ega Saksa saapa paiku.

Naljahammas astub ringi,
Hinnaga ei taha tingi:
Sõbrad tulge, teda ostke,
Maal ja linnas ta eest kostke,
Siis ta täidab ilma turu,
Teda ostetaks kui puru,
Loewad teda Matsi, Manni,
Kallistawad nagu kanni,
Kuni tuleb teine jagu
Kellel mee ja saia magu.

Ja nägi ja jai aru, et poeg libeda tee peale oli langenud, ta kahetjēs jalaja, et ta ije poega selle tee peale oli jaatnud. Ja mis wiga seal siis oli? Rõrb oli kõhnaks ja jalust wigajeks joidetud nagu nāru, poeg oli purjutama õppinud ja mõned hakkasid juba tema käest „Sasja“ wekslid ja walgasi nõudma. „Ei nõnda ei tohi jee enam edasi minna, põrutas wana Peeter pojale, kui ja kahe nādala jees kaupa ei jaa, wõtan wāimehe kodu ja annan maja jellele.“

Wõru ja Tartu maale on kord peale aetud, jealt ei ole mulle midagi noffa puutnud, ija on kuri ja karwane — jaagu nüüd mis jaab, homme õhtu peame „Mulgimaale“ minema, mõtles „Sasja“, ja sammus joidu jeltfilije rätjepa poole.

Kui ija jeda kuulda jai, et poeg „mulki“ mõtleb minna, läks tema meel lahkemaks. „Mulgi maa“ on wanast ajast juba päris rikkuse peja, jealt ta iikka juure noofiga tagasi tuleb, mõtles wanamees ja jeadis kaera koti oma käega jaani. Mingu, mingu jinna, jeda ma ei laida!

Kui rätjep „mulgi maa“ reijist kuulis, kargas ta nagu kirp laua tagat ülesje. Mis? Meie läheme homme „mulgi maaale“? Waat jee on mehine mõte! Mina tunnen juba Paistu ja Tarwastu kibekomnast poole tojinat neid neiui, kes kinnne tuhjat rubla taaja jaawad, rikkad Abjakejed weel arwamata. Heldekene, meie ajame jeal raha nagu roobiga kofku!

Walgutaja kõrtjis käisid kofilafed jees, rätjep ei tunnud teed ja oli „Sasja“ wiltu jõita lastnud — tee pidi Pifajilla kaudu minema. Lahe kõrtji naene märkas asja ja küjis weeri, ääri mõõda, kuhu poole jassad jõidawad? „Mulgi maale kosja,“ jeltas rätjep jalgamata ja küjis kohemat teed. „Lābete Lani kaudu, jaate Soe kõrtji juure, siis olete jeal. Soe kõrtjist kānwad kosja teed keeru ümber, nagu ratta rummul kodarad, jeal nurgas kānwad tihti Tartu maa kosja kandiditaadid, aga tulewad enamiste ilma kirju finnasteta tagasi. Noh, teil jaab muidugi parem õnn olema,“ naljatas

kõrtjimees ja mehed jõnwad õnne peale tubliste liiku.

Kui Soe kõrtjis jälle oli liigutatud ja toredust tehtud, mindi ümberringi waatama, kus pool kullafed kanakejed pesitawad. Igal pool wõeti neid kül wastu, jest et rätjepal teises karmanis teine kallis kivi, wõi tinanina oli ja jaanis, iste all juur tagawara jeejis, aga findlat kaupa ei jaanud kuskil. Paluti mõtlemise aega, lubati kohta kaema minna — „Sasja“ jai aru, et jinn õng ei hakka, waid edasi peab purjutama. Suid jõnmeid mõõda jaiwad poijid kuulda, et paarkümmend wersta põhjaõhtu pool, T. talus neiu peab olema, kes kaugemale tahab mehele minna ja 2000 rubla kofhe kätte jaab. „Noh, mis jee raha siis jeal wedeleb, lähme toome ta ära! Ega mulgid raha wõtta ei mõista, kül meie „mulgid“ mõrda ajame,“ juurustas rätjep. Alga waatame nüüd järele, kuidas T. talu tütre ja rikkusega lugu oli, kuhu poole „Wõrukafed“ kella kōlnal jõidawad.

„Mulgi“ peremees, kuhu kofilafed jõitjid, elas jõukaste, hobused ja kari olid ilujad, wili kaswis kenaste, talu töö jai korralikult tehtud ja keegi ei wõinud ütelda, kas peremees Mats raha rikas oli ehk ei. Mats ije aga juurustas ja räuskas kõrtjide juures ja muial, et ta oma tütrele 2000 rubla „perra paneb“ ja et tal raha nagu raha on.

Tütar Reet oli koguni must ja kõhnake, rāägiti weel jellest, et ta kuri ja fidura terwisega pidada olema, aga noh, mis meie Looja loodud loomakest laitma hakkame. Omalt poolst ei kānud talle kofilaji, jeda juurem oli Reeda ja talu rahwa rōem, kui kaugelt kofilafed täna tuliwad, neid wõeti kahe käega wastu.

„Raha teie iikka ka tahate?“ küjis kawal „mulgi Mats“ rätjepa käest, kui nad kahekeji juhtusid olema.

„Ega „Sasjal“ teda just tarwis ei ole, aga rikkus rikkuse peale, jee on nüüd maailma uuem mood. Palju Teie siis lubate oma tütrele kinfida?“ küjis rätjep külma rahuga.

„Reet jaab pulma päewal 2000 rubla,

mis peale pudeneb, jaab pärast poole,“ jeletas kaval Mats, mis peale rätsep wanamehel tänu täheks kätt pigistas.

Kui nüüd ööd läbi jõddud, joodud ja juttu aetud oli ja kosja päew tulewa Laupäewa õhtu peale määratud fai, jõitfid noored mehed rõemja jüdamega koju poole. Teel seisis „Sasja“ sügawas mõttes ja kui rätsep küsis mis ta mõtleb, siis tuli nagu tahtmata üle tema huulde: „Must, kõhn ja weike nagu küpse räim!“ „Aga raha?“ ojatas rätsep. „Nojaa — raha, aga mikspärast need „mulgi“ neiud nii kiberad ja kõhnad on. Larvastus oliwad n'ad punasemad ja paksamad.“

Kui noored mehed kodu jõudfid, rätsep õnneliku reiži lugu jutustas ja ifka 2000 rubla peale rõhku pani, oli wana Peetri rõem otjata. „No ma mõtlejin ja ütlesin enne juba, et jüt poolt wõrtsjärwe naist ega raha ei jaa, raha seijab „Mulgi maal!“ Siin käiwad küll karakuli müütidega ja wedru wanritega, aga tasku on neil tühi nagu liba joolikas „mulkidel“ on oma lamba nahast kõrwadega kübarad ja täkule panemad n'ad kas wõi lai haga taga, aga pung on neil panga piletiifi täis nagu mõldri porsas. Ja — „mulgid“ on mehed, jeda peab ütlemä! Nõnda kiideti ja ülistadi üle järwe mehi, kuni tulewa Laupäewani, siis sõideti kolmekesi kosja: „Sasja,“ rätsep ja wana Peeter ije. Peeter tahtis minijat ja wana langu oma filmadega näha jaada ja mis pea asi, kojiniise ajal pool lubatud raha 1000 rubla kindlaste kätte jaada. Kõike raha ei wõinud pulmadeni „mulgi“ maale hallitama jätta ja — ehk tuliwad ka tütardele kofilased ja wõis kolmed pulmad ühes koos pidada. Rae siis karu tükki, mis wana Peeter weel elus wõis ära teha!

Kofiläsi wõeti juure armu ja auuga wastu. Mulgi Mats wiis wana Peetri kae kõrwal tuppä ja pgni juure johwa peale istuma. Joodi, jõddi, rõemustadi ja kõif oli korras.

Kui languid kafekefi oliwad, tuli jutt ka kaasa rahast ette. Wõrulane awaldas kindlat joomi, et täna 1000 rubla peab wälja maksetud jaama. See olla

nuema aja priuk ja muidu ei olla asjal wähemadki kindlat põhja. Mats jeletas, et temal raha pangas ja obliktati-onide wastu wälja on laenatud ja et täna kuidagi wõimalik anda ei ole.

Pulmade ajal lubas ta jaja rubla tüki-dest, kas wõi peigmehele kampjoni selga õnnelda. Mõlemad jäiwad aga oma nõudniise juure kindlaks, must kajs oli asja wahela kükitanud ja kõif jäiwad nagu norgu.

Seal astus „mulgi Matji“ naaber, wana kaval „Kaika-Jüri“ wahela ja pidas järgniise jutluse: „Katsu nüüd, kus asi meeste wahel waielda, iga üks teab et meie Matzil tuhanded tagawaraks seijawad, mis käes ei ole, ei ole käes. Anna oma talu kaart ja kontrakt wäimehe kätte pandiks, küll ja ta raha wastu pulma päewal tagasi wahetad. Egas ometi rikas T. talu omanik oma terwet talu tütrele ükki ei anna. Noh, kas pole asi küps?“ Kõif jäiwad jellega rahule ja nüüd oli täieline lust ja lõbu lahti.

Poole pidu ajal kutsus Mats oma naabri „Kaika-Jüri“ kõrwale ja küsis järrele, kas jee mitte kardetaw mäng ei ole, kui raha ei ole, jääb kaart, kontrakt ja wahest weel terve talu kõige kupaufjega „Wõrukeste“ kätte. „Mis meie teeme?“ päris ta kawala naabri käest.

„Pea, mul tuleb hea nõu meelde,“ jeletas Jüri, „mina toon oma talu kaardi ja kontrahi, jelle annad jina „Wõrukeste“ kätte. Küll mina oma kaardi jälle kätte jaan, kui mitte heaga, siis kurjaga.“

„Aga kui n'ad aru saawad?“ kahkles Mats. „Keda n'ad aru saawad, meie taludel on ühed nimed, kas kontrahi nummer kuus wõi seitse, jeda ei oska Wõrulased waadatagi.“

Kui kofilased minema läksid, pisteti kardne kaardi toru peigmehele peusse, mida jee ei tahtnud wastugi wõtta ja kofilased jõitfid kellade kõlinal minema.

Wõrumaal „Wana-talus“ hafati nüüd fibedaste pulmade wastu walmistama. Pulmad pidiwad toredad tulema, jeda nõudis kafe maakonna ja rahwa uhkus. Kust pidi aga nüüd pulmade jaoks raha tulema? „Sasja“ murdis pead, kust jaada

oleks, sealt oli juba enne lainatud, kelle juure nüüd minna?

Noh, mul on ometi raha tagat tulemas, jeda teavad kõik, lähen wana Ropa kõrtsimehe Miku juure, kutsun teda ka pulma, külap ta mulle ifka annab. Kuita Mikule oma asja loo otjast otjani oli ära seletanud, nokitas see pead ja lausus: „Seda wiisi ei lähe! Too kaart ja kontrahht minu kätte, siis saad 300 rubla, nuudu mitte punast tenga.“ Küll seletas „Sasja,“ et temal pulma ajal kontrahhti ja kaardi tarwis on, aga wana mees löi käega ja ütles: „Naha saad muidugi kätte, kes juudas pulma päewal sinu käest paberit nõuab!“ „Sasjal“ ei jäänud muud nõu üle kui wiis külma jüdamega kaardi ja kontrah'i Ropa wana kätte ja jai sealt 300 rubla wastu.

Pulmad peeti nii toredaste ja uhkete kui ialgi wõimalik, külma jüdamega mõtles „mulgi Mats“ mis siis jaab, kui kontrahht laua peale pannakse ja selle wastu raha küüritakse, aga jeda ei tulnud jugugi ette. Matil ei olnud raha, wäimehel ei olnud kaartit ega kontrahhti, üks kartis ühte teine teist ja mõlemad ootajid ja — waikiid.

Küll ta pärast pulmi muidugi annab, mõtles „Sasja,“ raha ifka jaan, aga naene on küll koguni alam, aga noh — kõik asi on maapeal kaduw, ka naene on ka-

duw, aga raha jääb! Nõnda mõtles „Sasja“ ja läks walla majasse oma „Postimehe“ järele. Kirjutaja andis temale postiga tulnud kirja. „Sasja“ waatas: Wiljandi posti tempel peal, külap nüüd äija papa kutsub raha järele! Ta murdis kirja lahti ja luges:

„Auustatud jõber!

Minu T. tain kaart ja kontrahht jänwad kohtust tülles Teie äija papa poole, tema on n'ad kogemata omade ajemel Teie kätte annud. Palun, tooge wõi jaatke n'ad mulle ruttu tagasi, mul on neid hädaste tarwis.“

Auupakkimust J. K. . .

„Sasjal“ kuffus kiri käest, nüüd läkijwad ta filmad lahti — „mulgi äi“ oli teda meelega petnud ja koledate üle löönud!

Nädala pärast kaebas „Kaika-Jüri“ „Ropa-Jüri“ kohtusje ja jai oma kontrah'i ja kaarti kätte, kõrtsimees nõudis „Sasja“ käest 300 rubla ja see jai maksja mõistetud. Kuulda oli, et „Sasja“ ka oma „äija“ peale Ringkonna kohtusje olla kaebtuse jisse annud, kumas see lugu ette tuleb, jeda kuuleme pärast „Postimehest.“ Nää nüüd, kuidas „riffad inimehed“ kos ja kaupa teewad ja kuidas rahaline kojimine forda läheb!

A. R.

Libedal teel.

An kuis nii süda walutab —
Mis sinust Mannikene saab:
Sa jooksed järel poistele
Ja kukud kuristikusse!

Pai ema mina palun sind
Las' pesast wälja liiku lind,
Ma pole enam muna sees
Ja — Karla kallid, kuldne mees!

Seal ema kahmas malaka
Ja tahtis Manni materda,
Kuid Karla tuli, Manni wiis —
N'ad papi juure läksid siis.

Nüüd kiitleb Manni: „Emake
Ma läksin siiski mehele,
Ei waletanud Karla keel —
On auusaid mehi ilmas weel!“

Seal ema naerdes ütles: „Jaa —
Ta kogemata leidsid sa —
Kes kõnnib teepeal, libedal,
Sell' kuristik on jalge all!“

A. R.

Sarwe = Jaan.

Jah, sarwe Jaan oli mees, jeda peab üttelema. Ta oli wana soldat ja kuida ta ije finnitaz, Nikolai soldat, kes Ungru, Krimmi ja Poola sõdades oli lahinguid löönud ja igas paigas wägew wõidu mees olnud. Ta oli nüüdki weel sirge kui oji, teraw kui tuli ja kärmas kui wälk. Kui ta omale fineli jelga ja juure ria auu rahaji rinda pani, siis tuli talle alati wahwa jõalaje waim peale. Seal ta marsis siis tras, twa trii, ras twa trii ja karjus nagu kindrali käsu all: Hurraah, jumirnaa! Lipp siia, sina tiirgi turakas! Kes jeda kuulis ja weel nägi, kuidas Jaan wehkles ja püüsi tikuga wõeraid jõamehi läbi löi, mis ta nüüd muru peal teibaga järele teqi, jelle ihu karpwad tõusid püüsi ja wana „kroonu onu“ oli tema filmis kõige wägewam kangelane.

Silla kohus kutjub kõik walla wana soldatid koku ja wõtab nende „tuudjikud“ oma kätte. Sõamehed annawad hea meelega, jest na'd usuwad et Nikolai meestele nüüd mõni tükk maad wõi weel peale jelle painkit antakse. Mõni nädal läheb mööda, ei kuule näe kedagi. Nüüd koguwad nad Jaani juure, Jaan on nagu nende peamees — läki Silla kohtu juure!

Sillakohtu lambur ei tee juurt tege mist, küsib pool pilgates mis nad tahawad, piilub alt prillide ja käseb neid kodu minna. „Minul ei ole täna aega wana „kapsja usside“ lori kuulatada,“ jaab ta weel waewalt ütelda, seal kargab Jaan temale nina ette ja käratab nagu pikken: „Keda ja turak julged teotada, wälk ja püüsi pauk, jaadan ju hinge sisse! Kas tead et meie Nikolai mehed oleme! Tuudjikud siia, ehk muudu ma keeran sind kerasse koku nagu kapsja ussi!“ Lambur ehmatab, jobkheb ühest toast teisi, Jaan kerib temal kanna peal, ukjed käiwad pluh ja plauh — waatke misjuguine mees wana Sarwe Jaan wõis olla!

Teine kord sõidab Ruberner Wiljandisje, Nikolai mehed jaawad jeda aegjaste ette teada ja walmistawad pika

palwe kirja, mida Jaan Rubernerile käest kätte peab andma. Kõik lähewad linna, finelid jeltas ja rahad rinnas ja asuwad Rubeneri korteri ette. Jaan annab agudandile teada, et tema tahab Rubernerile käest kätte kirja anda, aga agudant ei luba! Ja kes jee „agudant“ siis õige on? Meie maa mõija jaks, kes kardab, et Ruberner Nikolai meestele wahest ehk tema mõisast maad annab. Ah haa! Jaanil on kawalus käes ja jeketab jeda kõigile Krimmi sõa jeltsi meestele. Aga noh, Jaan wõtab nüüd koguni uue kawala nõu ja misjuguise nõu ta wõtab?

Jaan jäeb kõik Nikolai mehed wene kiriku ukse ette ritta jaisma ja jääb ije kõige ette otja. Ruberner tuleb kirikust wälja, Jaan kumardab, paneb teise käe kõrwa äärde ja teiseaga pistab kirja Rubernerile kätte karwiuh. Kiri wõetakse wastu ja Nikolai mehed karjuwad kolm korda huraah, nii et rahwas kohkub ja kiriku ukse lingid lõgijewad. Nää nüüd mis mees wana „Sarwe Jaan“ wõib olla!

Aga Jaan ei ole mitte ikki wägew jõamees, waid ka kawal kongu mees. Kui palju ei räägita „mulgi maal“ nüüdki weel tema wiguritest ja kawalatest kofudest.

Kord kutjutakse „kroonu onu“ oma tädi poja pulma mida wõrtsjärwe kalda peal ühes talus peetakse. Kalapiiuit on jelle talu juurem rikkus ja Jaan loodab et temagi nüüd kere täie wõi paar wärsket judaku liha jüia jaab. Aga wõta näpust! Uškemad külalised jõõwad taga kambreis wärsket kala liha, Jaanile panakse wana jia jikket külma liha ette nagu seepi!

Kuidas Jaan jeda jõõb? Ei jõõ, ei jõõ!

Jaan teab et talu rahwas ebausklikud on, nagu kõik kalamehed, kes õnne peale loodawad. Tema palmib hõlgedest ja kuuse okstest jegamine juure wõru, paneb wõru aia peale ja wahib läbi wõru järwe peale. „Mis ja jael teed,“ küsib peremees Juhani kohkudes. „Õnnistan

ja nõiun järve," kostab Jaan ja sihib
iffa jälle järve poole. "Tule tuppa, kala
jupp läheb külmaks," palub peremees ja
nüüd wihutab Jaan wärskaid kalu kas
kõht kärijeb. Näe, kas Nikolai mees en-
nast tüsjata lajeb! Ei laje!

Kord on talu tüdruk poiji raha 50 r.
ära warastanud, pois tuleb pudel far-
manis wana targa "kroonu onu" juure
ja palub nõu ja abi. "Kül jaab, kül
jaab!" waigistab Jaan, "tule Laupäewa
õhtu taga!"

Jaan läheb neiu poole ja kurdab
et Mihkel tahaks Malle kojama tulla, aga

ei ole raha pulme pidada. Beaks keegi
50 rubla "kroonu onu" wälimise uffe
piida waele panema, siis tuleks Mihkel
kohe Mallele kosja. Malle kuulab kiffis-
kõrwul ja kui Mihkel Laupäewa õhtul
ilmub, on raha Jaani jauna uffe piida
wahel. Noh, Jaan räägib muidugi et
waras teda hammaste wahel wägiti on
pidanud tagasi tooma ja läheb iffa kuul-
jamaks. Ja ja — sõalajed on kõik mehed,
aga Nikolai meeste ja "Sarwe Jaani"
wastu ei ja a kül wiist keegi!

A. B.

Reinuwaderi äpardus.

Pardi kari ujus tiigis,

Laskis ringi wesi riigis,
Päägutab ja siplis saba,
Lugu oli üsna laba:
Kewade, nii kuidas usti
Loomadele lainab lusti!

Reinuwader hiilis sala
Tiigi äärde, põesa ala.
Seal tal oli peidu wari.
Waatas kuidas pardi kari
Õnnelikus rõõmu tujus
Tiiki mööda ümber ujus.
Seal ta lugesi pardi nokke,
Ise maigutas ta mokke,
Silmad põlesid tal peas:
Näe, kui suur on teiste seas.
Wana kirjukaalne isa —
Kätte saamine on wisa!

Nüüd ta ronis kalda peale
Tõstis haledaste heale:
„Jundas söögu seda sappi!
Pardid tulge mulle appi,
Kalda peal, kus põesa wari
Ronib kole konna kari,
Kõik on raswasemad palad —
Tulge maitske, lestaajalad!“

Noored pardid kuulsid juttu,
Sõudsid sinna poole ruttu,
Himustasid konna praadi,
Mida kaldalt kergelt saadi;
Nemad usksid Reinu sõnu,

Sest neil oli tõe mõnu —
Mis wõib noorukene teada
Kuidas sõnu wõidakse seada,
Pahurpidi pöördada lugu,
Kuidas teeb ka aki sugu!

Pardi isa tundis paela
Tõstis keset tiiki kaela,
Päägutab ja tegi käre,
Kutsus poegi kaldalt ära.
Suurem osa kuulis kutsu,
Laskis keset tiiki lutsu.
Mõned aga andsid hoogu,
Kadusiwad kalda roogu:
Neid sääli täitis ime iha,
Lootsid saada konna liha.

„Siia, siia! pardid noored,
Siin on konnad, wäha koored,
Kül ma aitan oma süles
Tiigi kaldale teid üles,
Sähke, siin ma annan käe —
Kas te'e weel ei konne näe?“

Kui siis pardid kuiwa maale,
Ligimesid kalda ra'ale,
Hüppas Reinuwader alla:
Sõja kisa peasis walla!
Üks tal warsti oli kõhus,
Suled keerlesiwad õhus,
Kes weel peasis, kadus wette,
Tõusis lendu teiste ette.

Reinuwader lakkus mokke,
Näris alles pardi nokke,

Kui ju häkist koerad hauksid,
 Wõsa ääres püssid pauksid,
 Kelle kibe kuuli rahe
 Täitis terwe tiigi lahe —
 Reinuwader wõsa salus
 Siples suures surma walus!
 Kütid nülgisid ta naha,
 Jätsid kurja kere maha,
 Mida lutsud, wähhjad söiwad
 Pärast lustil laksu lõiwad.

* * *

Nõnda armas rahwa sugu
 Lõpeb ilmas kelmi lugu:
 Kawalus ei seisa kotis,
 Wõeras liha haiseb potis —
 Teed sa teistele siin paha
 Kaotad weel wiimaks naha.

Keeldud puu wili.

Mis teie arwate noored mehed, kas peaks kõige ilusam neiu kaulikum kojida olemata kui keikniise iluga, wõi koguni inetu? Rae mis ta weel küsib ja kui rumalaste ta weel küsib, kostawad mulle kosja kanditaadid kooris. Kes peaks siis kõige ilusamat põlgama, olgu siis et ta puru waene on, kuna keikniisel tuhanded kullid taskus kõlijewad. Raha, noh raha teeb ka inetumad ilusaks, aga jeda ei saa keegi saleta, et ilu kõifidest tööst ja tegudest kaugelt üle käib.

Wana rahwa laul lausub küll:

Alu, ei panna pajasje,
 Kenadust ei katelesje,

aga rahwa laul annab ka iludusele õiguse ja laulab teiite:

Wõta laia laudjasega,
 See lõbus laudile minema,
 Alus aiet ehitama!

Ja mis ütleb weel jelle kohta meie päewil „Mulgi=Matš“? Tema kütleb: Mina wõtsin walge ilusa naise, paks oli ta nagu ani ja põsed olid tal walged nagu piim, näe nüüd waatawad kõik noored mehed kirikus, turul ja laadal kadedusega minu ja minu Mari peale. Istume jõogi lauda, siis ei ole pudru peale piima tarwiski, naese walguje järe walgustab ka jupi ja lehma, olgu meil ehk olemata. Jah, iludus käib üle kõige!

Nõnda seletawad noored mehed ja neil wõib ka oma jagu õigust olla, aga oma jagu tüli ja pahandust teeb ilu küllalt.

Kes jeda ei usu, neile tahan järgmise loofese jutustada, ehk jee lugu küll wana fattu aja ja Katuliku usu jisse tagasi ulatab. Sell ajal ei maksnud inimeste elu ega õigus midagi, aga iludusest peeti jüiski lugu nagu meie päewil, kuulge siis kui ma jutustan:

„Ringisjep Rуста elas linnas ja oli jõukas mees; tal oli oma maja, maja ümber aed ja raha naksus tal alati taskus. Selle aegse sõdade wahel oli paar-kümmend aastat rahu aega ja Rуста koos ühes teiste kodanikudega, ehk ta küll alles noor mees ja naiseta oli. Kui Rустal kõik elu järg korras oli, hakkas ta kosja teed tallama ja kuhu ta siis kosja läks? Raha rikkust jell ajal taga ei aetud, Rустal ei olnud teda tarwiski, tarwis oli üle linna kõige ilusam neiu omale kojida!

Mis inimene otjib, jeda ta leiab ja Rуста leidis ka. Turu kubjal oli tore, ilus tütreke, sirge nagu õji, walge nagu piim ja punased põsed nagu õunad. Tema juukfed läikijid nagu kuld, silmad oliwad nii järeawad ja jügawad kui mägede järwed ja kelle nooremehe peale need järeawad silmad waatafid, jee oli nagu ära nõiutud, teda tundsiwad kõik ja nimetasid hea meelega „linna lilleks.“ Rуста kosjad wõeti kohe wastu, pulmad peeti rõemjaste ja ringisjep oli kõige ilusama naese mees. Aga küsime enne, kas Rуста oli nüüd nii üli õnnelik oma linna lille juures. Ei koguniste mitte. Tema pidi

tihti jala piina ja armu kadestust kannatama, sest kuhu tema Zuuksite ial juhtus, pöörjid noored mehed omad pilgud sinna poole ja üsna tundmata härrad püüdsiwad tema lillekest käega teretada ja alustajid alati mahedat ja magusat juttu, ilma et Zuuli jelleks asja oleks annud. Ühi läks wiimaks nii kaugele, et Kusta ije turul ja poodides asju ajamas käis ja oma kallistest mujale ei lubanud minna, kui Katuliku kloostri firikusse. Kuuleme kas jealgi „Linna Lille“ rahule jäeti.

Ühel pühapäewal tuli naene Kloostri firikust kodu ja kõneles Kustale: Ei tea mis need papid mind õige wahtsiid, luugesid madinal ja filmad käisid wilks ja wilks minu peale. Kui firiku teenistus lõppes, tuli üks minu juure ja küsis kus mina elawat. Mul tuli hirm peale ja katjusin et kodu sain.

Ah teie wiimased turakad, wõi siis jeal ei wõi minu naene ka enam julge olla! Kas ma nende jaoks omale kõige ilujama naije olen kofinud? Mis? Mees jalutas tuba mööda edasi tagasi ja kõneles kurjal toonil edasi:

„Kas kuuled Zuuli: tulewal pühäl lähed sina jälle kloostri firikusse, kui nad sinu käest küsiwad, siis üttele et mina kodust olen ära läinud. Kui nad peale käiwad, siis luba neid oma poole teed jooma tulla, aga iga üks tulgu ije korral. Tulgu n'ad siis, küll ma neile tahan näidata, mis iluja naije meelitamine maksab!“ Naene põikles wastu ja seletas et jedawiisi ei sünni teha, aga Kusta jai kurjaks ja käsks oma sõna kuulda, millele pehme loomuga Zuuli ei julgenud wastu panna.

Teisel pühäl astus kartlik naene kloostri poole ja mõtles ije eneses: Lase tulewad peale, mis see Kusta siis neile ära ei tee: kärgib ja sõimab korra ja jaadab siis häbiga minema. Paras neile, mis on neil asja teiste meeste naistega tegemist teha, pealegi weel jarnajel ajal ja kohal. Lase tulewad!

Naene ajus ette poole, jäi waikjelt jeisma ja wana laul oli jälle lahti. Kolm pappi ei pöörnud temel teenistuse ajal filmi tema pealt kõrwale. Kui teenistus

lõppis ja naene weel oma riideid kohen-das, tuli üks papp ja küsis kas tema ei wõiks täna õhtu wõersile tulla. Minu mees on küll kodust ära läinud, aga tema on kwi, seletas naene ja kui papp wäga peale käis, lubas ta kella kümne ajal teed jooma tulla. Esimeje järele tuli teine, jellele seletas naene nõnda samuti ja lubas kella poole üheteistkümne ajal tulla, kolmandat lubas kella üheteistkümne ajal teed jooma tulla.

Kui naene kodu läks ja seletas, mill ajal ja misjuguised wõerad täna tulewad, läksiwad Kusta käed ruuskasje ja tema filmad järeksid nagu tulised jõed. Lase tulewad, lase tulewad, kähistas Kusta, küll ma neile näitan, mis iluja naije sõprus maksab! Mees wõttis kajuks õlale, waatas nuri, manifes naiist mitte kedagi karta ja läks wälja, muudugi mõnesse kohta wõi jeltji julgust wõtma.

Naene ootas kartuse ja põnewurjega ja waatas kella peale, mis kümne hakkas jaama. Kui ta weel järele mõtles, mis jelt hullust loost wiimaks wälja tuleb, koputati tajakesti ukse peale ja wõeras mees astus ettewaatlikult sisse. Kui ta teretanud ja kajuks warna riputanud oli, palus naene teda laua äärde istuda, kus tee masin auuras. „Soo!“ wenitas wõeras, „wõi siis ongi siis see kaunis koht, kus taewalik lilleke lehkab. Tulin siia, ehk jaan jelle lille küllest lehekeje omale. Olge head, istuge siia johwa peale minu kõrwale, ma tuln wäljast ja mul on muidu külm!“

„Sooge teed, küll siis külm kaob,“ seletas naene ja jäi üle laua oma paiga peale istuma. Juttu ajades, mis wõera poolt juba jämedaks kippus minema, kadus aeg ja ukse taga kuuldi: kop, kop!

„Seldefene, minu mees on kodu tulnud, mis nüüd saab!“ ahastas naene.

„Ruhu ma peitu poen, kuhu!“ ahastas külaline ja waatas hirmuga ümber ringi.

„Tüki ahju, tüki ahju!“ juhatas naene ja näitas käega juure nurgas jeiswa leiwa ahju peale. Alma mõtlemata pugest külaline ahju ja teine külaline astus tema ajemele.

Duleja istus jälle tee lauda ja jutt kõne läks edasi nagu ennegi. Wõeras oli libe ja lahe ja palju julgem kui esimene, ta tõusis sohwa pealt püüsti, et maja perenaisega ligemalt tutvust tcha, kui jälle ukse pihta koputadi — kop, kop, kop! —

„Minu mees!“ ahastas naene ja far-gas istmelt ülesse.

„Kuhu ma nüüd ennaft peidan?“ küüsis külalaine, „kuhu?“

„Tüki ahju!“ näitas jälle naene ja wõeras kadus nagu kajs kummi alla.

Jälle istus wõeras tutwa koha peale ja mõetis naist ning tuba kawala pillu-dega. „Kui paradüüsi olemas on, siis on ta siin,“ ütles julge wõeras ja ulatas oma lihawa käe üle laua jüdamliku sõp-ruje tunnistuseks, mida kartlik naene mitte wastu ei wõtnud. Kui teed joodud ja räägitud jai, tõusis wõeras ülesse, läks ümber laua otja ja pani käe iluja naise pea peale, jeal — — pörr, pörr, pörr koputadi kõwaste ukse pihta ja käsiku heal kõlas karmiste: „Uks lahti!“

„Helde taewas, minu mees!“ ahastas naene ja löi käed kokku. „Kuhu ma nüüd põgenen,“ jostistas wõeras juures ahastu-tes „Tüki ahju!“ juhatas naene ja läks oma meest sisse lahkma.

Kusta astus toredaste tuppa, waatas wihaga ringi ja küüsis koha: „Kelle need kolm kuuhe siin wana otjas rippuwad?“

„Kloostri pappide kuuwed,“ kostis koh- funud naene.

„Kuidas need kuuwed siia jaiwad?“ küüsis Kusta käredate.

„Remad ije tuliwad siia minu poole teed jooma ja juttu ajama.“

„Kes ne n e a d?“ kätatas mees.

„Papid ifka,“ wastas naene.

„Ja kus n'ad nüüd on?“ kätkis Kusta.

„Seal ahjus, kõik kolm pappi põge- nesiid ahju,“ näitas naene käega.

„Ah, teie turakad, wõi tulewad siia minu naist meelitama ja nüüd on n'ad ahjus, nagu jõulu worstid,“ pahandas wihane mees, „kus mu laia teraga wene kirwes on, pead otjast maha, maha!“

Naene astus paludes mehele ette, aga wihane mees ei pannud teda tähelegi, tõi

kirwe, astus ahju ukse ette ja kätatas kirjaste: „Pead wälja, armu wargad, pead wälja!“

„Ei aja!“ kostiwad kolm meest ahjust, ei aja, mõtle järele, misjuguuste meestega jul tegemiist on! Meie kõrge abt laheb siin puu riida peal ära põletada, kui ja meie külge julged puutuda!“

Wõi ei aja, ei aja, kas teie abt käs- kis teid minu ilust naist petma ja wõr- gutama tulla, küil ma teile näitan kus teie abt ja armastus on,“ kätistas kin- gisep ifka kirjemaks minnes, tema tõi õlgi, pistis ahju juu peal põlema ja jäi, kirwes käes ootama. Ahjus kuuldi mü- dinat ja läkastamiist, eimene papp pistis pea wälja, kirwes wälkus ja pea weeres pörandale, kahel järgmistel niijamuti, kõik kolm naise kuisajat oliwad surma jaanud.

Kusta istus laua juure ja jäi süga- waste mõtlema. Ma tegin ifka halbaste, wiha oli wäga suur ja äritus häfiline, kuhu ma n'ad raiped nüüd panen? Ma pean n'ad aegjaste, pean weel täna õõje kuhu- gile kõrwale jaatma, tuleb asja lugu awalituks, siis olen mina tõeste wõta- kis; ega see jaadana abt nalja ei tee. Pea, mõtles mees, ma kutsun wana wene Wantka, kellega eisa trahteris kokku jain, küil see teab, kuhu ta n'ad paneb. Aga Wantkale ei wõi mina ka korraga kolme tapetud pappi näidata, kaks tükki wiin eeskotta, laje ta neid aega mööda ihe kaupa kõrwale tasjida.

Mees läks wälja, tuli warsti Want- kaga tagasi ja alustas järgmiist juttu:

„Kuule sõber Wantka, üks kloostri papp oli siia jalaja minur naist meelitama ja armastama tulnud, mina leidjin tema kodu tülles kirja teo pealt ja löin häki- lifes wihast paha tegijal pea maha. Kas ja wõid teda kuhugile ära peita, nõnda et keegi jellest midagi märki ei saa? Kas wõid jeda Wantka?“

„Wantka wõib, wõib, wõib, toop wiina ja Wantka paneb teda jõffe, wot mis on, wee hauku! Wantka wõib!“ kinnitas weel wenelane ja jilus oma juurt pikka habet läbi peo.

Kusta läks wälja, tuli warsti tagasi ja pani kaks pudelit wiina laua peale ja

jõnas: „Wõta nüüd hea Wantka, wõta wiina ja wii papp ära! Wantka jõi eimeise pudeli pea aegu tühjaks; wäänis siis jurnu selga, wõttis pea kaenlasje ja jannus jõe poole.

Senifaua kui Wantka käis, seadis fingisjep teise papi eeskotta seina najale püsti, pani pea otja ja tuli ise tuppa tagasi. Wantka tuli tüki aja pärast tagasi ja seletas juu ja kättega, kuidas tema papi hauku pannud ja wõttis jälle wiina, nagu inimene funagi, kes oma töö heaste on ära teinud.

„Mga Wantka,“ alustas fingisjep, kas ja arwad et papp nii kergeste jõffe jääb? Ei jää, papp tuleb tagasi! Waata mis see jeal on?“ Ta liikkas eeskoja ufse lahti, et walqus sinna fohta paistis, kus papp seina ääres püsti seisis. Wantka ehmatas ees-malt, aga filma pilk tuli temal wana wahwus ja wiina wõim tagasi. Nagu wälk kargas ta ette kotta, wäänis jälle papi selga ja läks jõe poole.

Senifaua seadis Kusta kolmanda papi püsti seina najale ja jäi siis Wantka tagasi tulekut ootama.

Wantka tuli tagasi ja juurustas, kuidas ta nüüd jurnu sügawale jõe põhja pannud, „ei tulep tagasi, ei tulep,“ fin-nitas mees ja wõttis wiina.

„Ah kas ja arwad et papp nüüd jõffe jääb, ei jää, papp tuleb weel furd tagasi! Mäe mis see jeal on?“ Wantka kargas wihaga püsti, tõmbas wembla peusse ja hakkas jurnut nuhtlema: „Wõi tagasi tulema, jälle tagasi tulema, wot mis on, tagasi tulema!“ Selle peale haaras ta jurnu selga ja läks kirudes ja wandudes jõe poole.

Selle wahel sees juhtus midagi ije-äralikku, mida Wantka ega Kusta ei mõistnud arwatagi. Linna puu wahel, kes asja lugu kuu walgel oli näinud, tõttas floostriise ja palus ruttu abti, floostri ülemaga kokku jaada. Abt pani pahaks, et teda õõ aegu tülitadi ja küsis õõwahil käest kurjaste, mis ta tahab.

„Kõrge auuline,“ alustas õõwahil alandliku häälega kõnet, „täna on üks hirmus õõ! Üks paha waim, wõi koguni

kurat ise kannab täna õõje inimeji jõele ja topib wee hauku. Minu arust on need floostri papid, keda ta jõffe wiib. Kaks pappi pani ta juba jõffe, kolmandaga tuleb jälle jõe poole. Walun et kõrgus jeda lugu waatama tuleks!“

Abt, kes sell ajal ka ebauju paeldes siples, nagu teised inimejed, saatis teenri fohe järele kuulama, kas kõif papid kodus on. Teener tuli tagasi ja kuulutas kohkunud näuga, et kõif kolm pappi kadunud on. Keegi ei tea, kuhu nad läinud ehk jäänud, aga kadunud on n'ad kõif!

Ehmatanud abt laskis ruttu kõstri kuttuda, wõttis juure raamatu kaenlasje ja seletas, et tarwis on wee haugu wett pühitjeda ja jaadanale tõkkeid ette teha.

Kui n'ad kõifriga jõele jõudsid, nägid mõlemad kuidas wana kuri haugu kallal küüritas ja käperdas. „Wäheme tafakeste tagat selja just kurjale juure ja hakkame siis häkiste juure häälega laulma, küil siis kuri kardab ja faob,“ seletas abt kõstrile.

Wantka oli juures ärewuies, jõimas ja saagutas ja toppis lund ja jää tükkisi hauku, et papp jälle wälja ei peafeks. „Wõi tagasi tulema, tagasi!“ karjus ta kurjaste ja ajas lund hauku.

Abt ees ja kõster taga kaugeimal pistjil müriinal laulma ja arwajid, et wana kuri nüüd puffama paneb. Wantka pööris kui wälk ümber, nägi pappi selja taga ja karjus läbi hammaste: „Ah ja tuline nõid, ah ja angerjas! wõi minu jalge wahelt läbi libistand ja tahab jälle tagasi minna!“ Kõhe käega pani ta abtile kõrwu finni, furus selle wee hauku, toppis haugu lund ja jääd täis ja karjus ifka: „Wõi tagasi tulema, tule nüüd weel tagasi!“

Nüüd läks Wantka fingisjepa poole ja pidas jeal pidu kuni teise päewa õhtuni. Kloostri kirikus ei olnud enam ainust pappi, ufjed pidiwad senifaua finni seisma, kuni kaugevalt uned papid ajemele toodi. Ja kelle läbi oli see kõif tulnud? Selle läbi, et fingisjep enesele kõige ilu- ja ma naise kofis.

A. R.

Manni ja Jaan.

Mann läks leeri, lugema
 Jaan siis julges küsida:
 „Mann, kas walmid minule?“
 „Olen alles nooruke!“

Mann läks loogu wõttema
 Jaan wiis heinad seljaga:
 „Mann kas aitan oma naist!“
 „Pole aega, pärast waist!“

Mann läks metsa marjule
 Jaan läks ruttu järele:
 „Mann, kas annad marju mul?“
 „Korjata on aega sul!“

Mann läks küla kiigele
 Jaan seal küsis õrnaste:
 „Mann, kas kiigutan ma sind?“
 „Lendan ise nagu lind!“

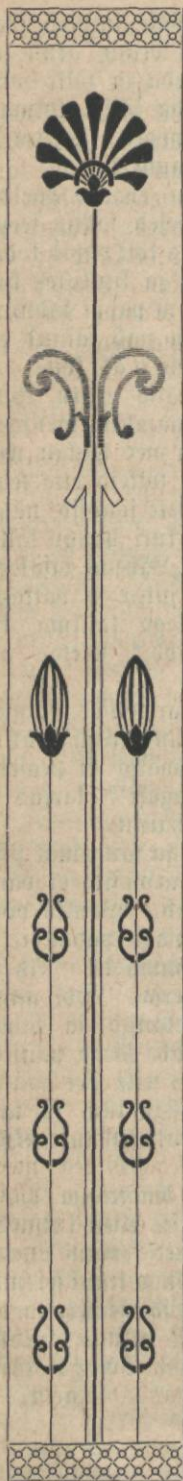
Mann läks aita magama
 Jaan läks järele' salaja:
 „Lase sisse, palun sind!“
 „Uni wõttis kaissu mind!“

Mann läks kopli kõndima,
 Jaan seal mängis Annega
 Püüdis teda musuta —
 Manni hing läks põlema:

Jaani juure jooksis nüüd
 Karmilt kõlas walu hüüd:
 „Mis sa mässad ilmaga —“
 Jaani kaela langes ta!

Nüüd, kui Mann waest wihane,
 Sähwib sõnu Jaanile,
 Jaan siis waatab Anne peal —
 Mannil lahke lõu heal.

A. R.

Snidas „Näja Märt“ joomist jätab.

Juimeist, kellest meie kõneleme, nimetati „Näja Märdiks“ jellepärast, et ta Näja talus elas ja jelle talu peremeest teenis. Ta teenis kül wabel mõisas ja muial, aga tuli „Näjale“ iffa jälle tagasi ja sai jelle talu peremehe Johaniga kõige paremine läbi.

Loomu poolest oli Märt waga ja tajane nagu toskife. Kui ta kaine oli, käis naine Mari temast kaugelt üle ja wõis teda willase lõngaga terweks piiba päewaks woodi külgi finni siduda. Aga kui Märt oli poole toopi pöske pannud, siis oli tal hoopis teine elu ja hing. Ta farjus, laulis, hõiskas ja oli nagu päris hull walmis. Kes teda siis keelma läks, jellele andis ta kohe wastu wahtimist ja naine Mari oli siis esimene kes kolki sai. Tuli Märt jarnases olekus kõrtsiist kodu, siis puges naene kohe jängi alla ja lapjed ronijid ahju peale ja parjile peitu. Nii läks wahest nii kaugele, et peremees Märdi laskis ohjadega finni siduda, jekt et ta igale ülele, kes ligi tuli wuraku andis ja wahest ka tera riistu tarwitas. Hommikku, kui hullustufe tuju lahkus, oli ta nagu jurma jant, ohtas, oigas, ahastas ja wandus wiina ja õlle pörgu põhja. Ta palus siis kõikide käest andeks, tegi naisele pöje peale pai ja ahastas: Marike, Marike ma olin hull! See oli hea et ja mind finni kõita lastid. Ega ma nüüd kurja waimu enam ei wõta, ära tahawad nüüd hinge wõtta! Järgmisel korral hoidis ta siis ka kangeste käimiste peal joomise eest, aga kui ta jõbrade jeltis jurni peale paar esimeist klaasi oli wõtnud, siis kaswis kohe kuraas, Märt ostis niipalju kui pung sõna kuulis ja pani tühja pimga ka meel panti, ning wana „hull Märt“ oli jälle walmis.

Jah alkoholi fihwitil on jee kawal ja furi omadus, et teda tarwitades jooma hinu fiireste kaswab, mõne teeb tema helbeks, lahteks ja lapjeks, aga mõne jälle wahwaks, furjaks ja hulluks nagu „Näja-Märdigi.“

Kord tuli Märt wanderdades kõrtsiist koju ja sai kogemata naije jängist kätte. „Keeda mulle ruttu kana ära, pane kana keema, kui ei pane näe jeda jaad,“ ahwardas ta keppe kõigutades. Naene wabandas et ta keft ööl kana kätte ei saa, aga Märt wõttis ije kana õrrelt pead pidi peusse ja wiskas kanaga nii kangeste naisele, et pea tema peusse jäi ja kana feha naije riippe kuffus. Et kedagi meest kodus ei olnud, pidi naene kana keetma, kuna Märt wemblaga juures wahti pidas. „Tule nüüd ühes jõdema, jõo jee kana fints kohe ära, kui ei jõo — jaad! Naene pidi narriga ühes pilli puhuma, ehk ta kül jalaja filmist pijaraid pühkis, kui oma ainufese kana fintsu jõi.

Jgakord kui ta poodist wõi linnast midagi tooma läks, tuli ta tühja kotiga ja täie peaga tagasi ja iga ford wandus ta joomist ja jättis jeda koguni maha, kui kole „kassihai gus“ mehel hinge tahtis wälja wõtta. Pehme, järele andlik ijeloonus ei saa enesest jagu!

Kord läks ta naisega linna oma linu wiina ja lubas kindlaste, et ta nüüd wiina ei wõtta. „Weidikene,“ wõid iffa õlut wõtta, meelitajid naljatad noored Saare walla jõbrad, noh weidike ne, mõtles Märt ja jõi paari klaasi õlut. Jaga järg oli jek, et naene Märdi nagu jurnu ree peal kodu wedas, piip ja kübar olid kadunud ja Märt otjeti ree peal olles ree laudi warwade wahel nina küllest juure tüki ära kulutanud. Nüüd wõttis Märt kindlaste nõuks karstufje jelti liimeks heita. Naesjel hea meel, annab 50 kopikut jelti maksta ja Märt läheb kihelkonna karstufje jelti liimeks. Naene loodab et mehekene nüüd nagu nuk targaft pärast kodu tuleb, aga küla mehed kannawad ööje Märdi tuppä — kange kui kant! Tont wõtku karstufje jeltid, enne tuli weel oma jalaga, nüüd toowad juba teised, pahandab naene.

„Jõbrad“ teewad jeda, „jõbrad,“ arwab Märt, pean kuhugile kaugemale rän-

danta, kus ma wõhi wõeras olen, seletab Märt ja mõlemad läffid ära Lätimaale mõija moonakaks. Keegi ei ole kuulda

jaanud, kas „Näja-Märt“ Lätimaal veel potti wõtab, wõi mitte.

A. A.

Käigu mees mütsiga.

Orja ajal elas «Mulgi maal» ühes mõisas wäga kuri härra. Kui talupojad teed mööda mõisa õuest läbi läksiwad, pidiwad n'ad juba kaugele mütsi maha wõtma ja piibu põue pistma. Kes seda ei teadnud ega teinud, sai kohe mõisa tallis tulise sauna.

Selles samas wallas elas wana kawal ja kongu mees, keda «Kiilu-Matsiks» kutsuti. See juhtus kord mõisa õuest läbi minema ja et kange külma löksu löi, jättis ta kõrwadega kübara päha ja piibu nosu suhu suitsema.

Mats mõtles et keegi teda külmaga wahtima ei tule, aga härra nägi läbi akna meest mütsi ja piibuga, laskis toa poisi julge mehe kõöki kutsuda ja käratas kurjaste: «Kas sul saadanal munad mütsis on — mis? Lähed talli ja saad kolmkümmend!»

«Kiilu-Mats» wiiti talli ja kästi mõisa wahimeest temale kolmkümmend soolast silku kätte lugeda. Wahimees lubas käsku täita, aga ehmatas ise kangeste, sest Mats oli tema lihane onu ja oli temale hilja wastse ree kingituseks toonud. Mis nüüd? küsis ta onu käest, härra kuulab järele kuidas sa karjud, mis meist nüüd saab? Mats tõstis heina

koti peksu pengile, ütles, lao nüüd ja hakkas ise nii koledaste karjuma, et mõisa õuu wastu kajas. Härra kiitis pärast wahimeest ja kinkis talle rubla panku.

Paari nädala pärast läks Mats jälle mõisa õuest mütsi ja piibuga läbi, härra juhtus õuna aia ääres risti wastu tulema, kärkis nagu pikne, wiis Matsi talli juure ja käskis temale kuuskümmend kepi hoopida. Kui ta talli juurest oma tuppä läks, wõeti waene heina kott jälle käsile ja Mats kisendas nii kurja healega et kõik inimesed ja koeradki peitu põgenesid. Pärast peksu laskis härra wahimehe oma juure kutsuda ja päris jälle, miks see hull mees omale tappa teenib. Wahimees seletas, kuidas, «Kiilu-Mats» teda oli õpetanud, et see mees kiriku kella tornist olla maha kukkunud, pea lõhki lõõnud ja nüüd kübar ühes weriste juuksatega pea külgi on kinni kaswanud.

«Kinni kaswama, kinni kaswama — no käigu siis mees mütsiga, aga piip paneb ta põue! Sestsaadik käis kawal «Kiilu-Mats» mütsiga mõisa õues ümber ja koergi ei haukunud enam tema peale. Näe mis kawalus korda saadab!»

A. B.

Õnnelik peafemine.

Wanal ajal, kui jõad ja katkud meie maa oliwad lagedaks laastanud, leiti siin juurdes metsades weel mõni üffik elu urfik ja elus inimene. Nende keskelt, kes weel jõa ja katku jurmast oliwad üle jäänud, walitses waejus ja nalg; nad pidiwad mõisates orja tööd tegemas, wahest ka kerjamas käima, kui juuri jaksu ei juhtunud kodus olema. Nälja ja koratuma elu läbi siqinesiwad siis rööwli jalgaad, kes mõijate ümber ja mujal rööwi tööd tegiwad, jaagiga metsa murdu peitu põgenesid ja seal ööd ja päewad mööda jaatsiwad, kuni häda pärast jälle tarwis tuli uusi rööwimissi ja riijumissi ette wõtta.

Sell' kurwal ajal jaadeti üks noor mõija teomees wõi p a r i s o r i ühest mõijast teise, herra asju ajama, wõi käskusi wiima. Mees tundis kohta, kuhu ta pidi minema ainult kuulu järele, sest et pimedad, paksud metsjad kahe mõija wahel kaswajid ja kindlat käidawat teed läbi laanede ja rabade olemas ei olnud.

Noormees pani t u u l e p õ s k e, nagu kalamehed uduise ilmaga ja öö ajal teewad, waatas kord weel päikese peale ja hakkas fitjast metsa rada mööda lõuna poole jammuma. Ta jammus ja jammus ifka edasi, hommikust lõunani, lõunast õhtuni, aga ifka jeejama mets ja laan, kelle wahel kõwerad tee ra'ad siia ja sinna poole lähewad. Mõnes kohas on mets madalam ja arwen, maa jalge all mädane ja müllkline, seal jamas tõuseb ta jälle pakkemaks ja pikemaks ja muudab ennast ühte wiisi.

Kui rändaja õhtuni oli jammunud, ilm pimedaks ja tähed taewas paistna hakkasid, jai noormees märkidest aru, et ta õigest teelt koguni kõrwale oli läinud. Kuu tõusis koguni teigest küljest metsa tagat, kuna noormees teda koguni teiselt poolt ootas tõusma!

Suur hirm ja kartus täitsiwad noore mehe südant, kui ta ümber ringi paksu pimedada metsa peale waatas, kus öö kül-

lid huikajid ja hundid hulufid, mis pidi ta nüüd peale hakkama?

Kuu walgel astus ta weel edasi ja kõndis läbi kuuse metsa tuka, seal kuulis ta kohinat ja nägi lageda metsa keeru sees wiltu wajunud hoone katukfed, seal pidi mõni inimeste elukoht olema!

Mõemja meelega jammus ta hoone-tele ligimale, aga mis ta jealt leidis, ei olnud wäga rõdemustaw. Metsa ojakene keerles wahudates üle kiwide, oja kaldal seijis wana lagunud wesi weske, kus inimeje hinge elamas ei nähtud olema. Mees wõttis tule ülesse, kõndis kõif nurgad ja kolgad läbi — kõif oli kole ja tühi, rottisi oli üffi siin ja seal näha ja neid kuuldi igal pool küllalt weel kobistamas olewat. Et rottide eest julge olla, kogus wäsinud noormees julle täie jasi, wiskas weske kiwi kohal olewasje tera korwi ja jeadis ennast jelle peale puhkama.

Wõdis umbes poole öö aeg olla, kui wäsinud pois kobina ja kõne peal ärkas, jilmad lahti löi ja tule walguft nägi. Ta ehmatas kangeste ja arwas, et nüüd t o n d i d wõi kodukäia d ajupaika ja pidu peawad. Oli ju wana lagunud weske, kes teab misjugal ülekohtuief wõi hirmjal wiisil weske elanikud siin otja wõisiwad jaada; ta jai kiffis kõrwul kuulatama.

Wõderaste jutust kõneft wõis tema aega mööda aru jaada, et „rööwli d“ siin öö korterit pidasid ja korwi all weske kiwi ümber asju arutasid ja raha lugesid. Noormees warijes kõigest kehast, ta ei julgenud hingatagi. Said rööwli d teada, et wõderas mees tera korwis kõif nende kõneji kuulis, siis pidi jee kuulja tingimata tapetud jaama. Kui kole, kui hirmus!

Magaja hoidis hingamist tagasi, aga häfiste tuli kange kõha hoog, mees hoidis kõha tagasi, aga jelle järele tuli kole läkastamine, kuna pois hirmuga korwis folistas ja rabeles.

Obauflikud rööwli d mõtlesid tõeste

tondi korwis kolistawat, panivad üle pea faela puffama, raha ja riided sinna paifta jättes.

Kui kõik kadunud olivad, ronis pois korwist wälja ja nägi imestusega, kuidas mitu hõbe ja kuld raha hunitut weske kivi peal kõrwu seisid. Pois kobis hõbe ja kuld raha karmanisse ja pistis siis metsa poole punuma.

Üle pakju kuuse metsa latwade, nagu üle musta müüri, kerkis kullane koidu puna, kui pois pimedada metsa poole punus. Üle lagendiku jõudis ta metsa äärde ja rõemustas jüdamest õnnelikku peajemise üle, kui temale faks meest wastu ajusid, keda ta kohe „rööwli teks“ pidi tunnistama.

Mehed jundisid poisi seisatama ja jaiwad kohe aru, et see nende „tont“ oligi, kes õõje tera korwis oli kolistanud. Dtsides leiti ka raha poisi karmanist kätte ja rööwliid wiisid ta weske juure tagasi.

Weske juure jõudes laskis teine rööwel läbi jõrmede heledat wilet ja selle järele kogus terve rööwli falk, kümme meest, weske juure kofku, siis hakati waese noore mehe üle kohut pidama.

Esimene rööwel joowis „tonti“ weske järwe ära huputada, teine penni külge üles kõlgutada, aga peamees kuulas poisi üle ja tegi järgmise otjuse:

Pois jaab siia kõrwal seiswa tühja waadi fisse pantud, millega kõik naerdes rahule jäiwad.

Pois ehmatas kangeste, sest ta teadis et see otjus ka jurma otjus oli, aga selle jurma ees käis kole piin ja kannatus, ta pidi aega mööda jänu ja nälja jurma ürema!

Kül palus, kül ahastas mees, aga hirmjad kivi jüdamega rööwliid ei pannud seda tähelegi. Waadil fisti witsjad maha, pois pisteti waati, witsjad panti uueste peale ja naerdes läfjiwad rööwliid minema. Wäljas kuuldi neid weel arutawad, et nad fabe nädala pärast jälle weske juure kofku koguwad.

Mis pidi nüüd waene mehife waadi sees tegema? Waat oli nii suur, et ta lahedaste liigutada wõis, aga teda lõh-

kuma hakata, ei olnud kuidagi wõimalif. Mis muud, kui kannata kuni jured!

Päewa ja õõ oli pois juba waadi sees elanud, oli ka abi karjunud, aga kes teda siin jügarwas metsa laanes kuulis. Ta wõis wiimaks ära, kole jänu ja nalg piinasid teda, keel kuivas, jurm seisid juba juu ääres.

Teise päewa hommiku koidu ajal kuulis õnnetu noormees kahinat ja raginat, ta ehmatas ja waatas waadi otja haugust wälja. Wana suur hunt oli weske kotta tulnud ja näris neid liha luid, mis rööwliite õhtu jõögist olid järele jäänud. Hundi jaba seisid otje waadi haugu juures ja hauk oli nõnda suur, et seda kõik jelgeste näha wõis.

Mis ime, mõtles mees, kas wana metsa õnu mind mitte ei ole peastma tulnud? Elu ehk jurm, aga õnne peab õmetigi kassuma!

Pois sirutas mõlemad käed tafafeste waadi haugust wälja, kahmas hundi jabaft kõwaste kinni ja karjus ise: hurrah! Hunt, kes nagu pikke löögist rabatud jai, pistis müriinal kolinal minema ja mees käis kuferkuuti waadiga järele. Kaske oli kül jabaft kinni hoida, aga jurma hirm andis poijile julgust ja jõudu, ta pigistas jabaft weel kõwemine kinni ja jõnas läbi hammaste: Kas ju jaadana jaba tuleb, wõi waat lõhkeb, enne mina lahti ei laje! Hunt jookkis eeswalt lagendat maad mööda, pärast tuliwad kwiid ja kannud, waat käis kolinal taga, kuni witsjad katkesid ja wilets wangi koda kulludeks lagunes. Pois laskis jabaft lahti ja jäi uimafelt muru peale magama. Kui ta jälle ärkas, oli päike juba lõunas, ta karastas ennast wärske weega, hakkas lõuna poole minema ja jõudis wiimaks siina, kuhu teda jaadeti. Kui ta mitme päewa järele jälle oma härra mõija tagasi jõudis, jai ta muidugi tubliste jügeda — kes uskus jeda, et ta w a a d i s aega wiitis ja hundi jaba külles sõitis? Seda ei taha wahest meie lehe lugejadfi uskuda ja õmeti olla see tõsi.

A. B.

Nut jeltfi lambad.

Baroni preili, kes lapsest saadik oli juures linnas jaalides kasunud ja jealjamas ka koolis käinud, tuli kord Eesti maale, oma wanemate mõisa, papa ja mamma poole wõersjile. Ühel ilusal päewal sõitis ta tõllaga toa tütruku Minna jeltfis mõisa maid ja metji waatama, kuna tee ääres keja peal juur mõisa sea kari sõõmas oli. „Minna, mis jeltfi need lambad on?“ küsis ta toa tütruku käest ja näitas õhu lehwikuga juure sea karja peale. Minna ei julgenud seletada, et preili lammaste ja jigade wahete wahet ei oska teha ja kostis alandlikult: „Need on nut forti jeltfamaa lambad, kõrge auuline preili!“ „Aga neil on palju jiledamad ja ilusamad willad jeltjas kui meie kõõgi Mari ketras, ma tahan mammat paluda, et kõik

jarnajed lambad meie mõisa ostab,“ seletas preili: „Need jeltfamaa lammaste willad jaaamad jeltstele, kõõgi Eiju ketras omale wana talu lammaste willu,“ rahustas kawal Minna.

Kui sea kari kodu tuli, jooksis preili jaali, tõi mamma käe kõrwal trepi peale ja palus: „Mamma, kas näed kui ilusad willad jinnu nut jeltfi jeltfamaa lammastel on, joeta omale kõik lambad jeda jeltfi.“

Uhe proua waatis imestades tütre otja, pani juu preili kõrwa juure ja lausus tafakeste: „Määgi tafamine laps, need ei ole mitte lambad, waid jead.“ Nõrus peadega jammujiwad juis mõlemad kõrge auulijed jara wassje jaali tagasi. —

Warane kõõline.

Nõor hõrra sõitis pealinnaft palli pealt isa mõisa ja läks emme päikeje tõõnu põllu wahete teed pead jahutama. Tee ääres niitis teo naene ristifheina, hõrra küsis, mis ta nii wara tõõletuleb ja naene seletas, et muudu õhtuks heina ei jõna maha niita. Kui hõrra mõisa tagasi jõudis, küttis ta walitfejale naese wirtust ja ütles, et

ta temale wirtuse palgats wiis rubla raha kinkimud. Walitjeja seletas, et jell' ajal keegi weel tõõd ei tee ja naene koguni waras wõis olla. Mõlemad jeltjad läffid waatama ja leidjid, et naene kõige heinde ja rahaga põllu pealt kadunud oli. Mine tea, kuhu poole ta kadus!

=X

Kaljakad küsimised ja kostmised.

Mikspärašt karjub laps kurjaste, kui ta witsju jai?

Tema tahab emale kurja kätte maksta.

Mikspärašt peab noor inimene ennašt kõige targemaks?

Sellepärašt, et temal tarkust weel ei ole.

Mikspärašt annawad wanemad lapsele kooli palju raiju raha kaaja?

Sellepärašt, et poeg priijates kõigišt üle käiks.

Mikspärašt kannawad „õpetlased“ kõrget toru kübarat?

Sellepärašt, et neil mõistus väga weike on.

Mikspärašt waatab neiu firiku teel tihti tagasi?

Sellepärašt, et tal mitu peigmeest järele oodata on?

Mikspärašt kiidab neiu teije ebemeid ja ehteid ilufaks?

Sellepärašt, et ta enesjel armab ilufamad olemat.

Mikspärašt auustab kofilane mõrsja wanemaid rohkem, kui mõrsjat ennašt?

Sellepärašt, et rahapung wanemate walitfufe all on.

Mikspärašt nõuab peigmees mõrsja kaaja wara fibedaste kätte?

Sellepärašt, et jeda ruttu jälle läbi laske.

Mikspärašt jahtub abielu armastus mesikuudel ära!

Sellepärašt, et kallis paar mitte ära ei põlefs.

Mikspärašt armab iga inimene ennašt kõige parema ja targema olemat?

Sellepärašt, et head ja tarka inimešt olemas ei olegi.

Mikspärašt joomad kohtumehed tihti kelmidega kofku?

Sellepärašt, et õiged inimesjed neid jügugi ei meelita.

Mikspärašt on firjanifud üksteije peale küjakad ja kadedad?

Sellepärašt, et ilmas raha wähe, leiba kafiinaste ja pa-berit palju on.

Mikspärašt räägiwad ajalehed tihti tõele wastu?

Sellepärašt, et oma juu ligemal on kui lapse juu.

Mikspärašt panen ma need küsimised lugejate ette?

Sellepärašt, et n'ad järele mõtlefs ja keegi mulle ei kostaks.

Kogemata!

Kui inimesed üsna meelega ekkivad ja asi pärast halvaste läheb, siis ütlevad nad ikka: „See oli kogemata!“

Kogemata külvab põllumees. Lina väga vara maha, kogemata põletab pereinaine liha panni peal ära, kogemata laskis Leena liuwa katti kukkuda, kogemata rikkus rätsep riided ära, kogemata astus Katta kasji jaba peale — kõik oli kogemata! Aga kas Kotta walla kirjutaja omale ka kogemata truudusetu preili fiblas, külap jeda järgmisest jutust kuuleme!

Süü Maudsulg oli terane ja tark mees, jellepärast walis Kotta wald tema omale kirjutajaks ja maksis talle 1000 rubla aastas palka. Ja jah, walla kirjutaja peab terane ja tark olema, muidu lähewad kõik raamatud ja riulid segamine nagu jahi.

Seakene küll! Nus kirjutaja ajus nüüd Kotta walla majasise elama ja näitas ennast kui mehine mees ülesise. Ta ei olnud mitte üksi terane ja tark, waid hea jüdamega lõbus ja lahke pois. Tema jeletas igale inimesele mis tarwis oli, ei käratanud kellegiga kohtu juures ja õrnema jugu wastu oli ta alati auupakkis. Kui jelle juure ilusad toad, laheda elu ja juure palga arwame, kas siis ime on, kui terve walla talu tütrede ja paremad neiuad omad pilgud walla maja poole pöörjwad. Noo — jee noor härra jõudis ja mõstis oma tulewast kullakest toita, jeal jai kord ühel õrnal diekesel paradiiji põli olema!

Sellepärast hakkasid siis ka neiuade isad ja emad kohtumaja juures „a s ja tegemas“ käima, mõni kutsus teda oma poole wõerjile, mõni tõi kingiks kanaliha ja kärje mett, mõni pakkus hinnata kurgi ja kaali maad ja mõned emad laiskid oma kooltatud tütardele rätiku asemele kübarad ja mütsikesed päha panna. Mis mõtles ja ütles aga kirjutaja Maudsulg kõige jelle armastuse ja auustuse kohta?

Ma fiblaks teist küll ühe omale, kaudid ja karsked Kotta walla neiuksesed, aga

ma tahan enne linna preilikesi tundma õppida. Maa ja linna preilidel on enam kui waks wahet, ja — jaa — ma tahan mõlemaid külgesi terawaste tundma õppida, enne kui oma kullase wabaduse kaotan! Juba homme lähen ma linna ja tahan terawaste tähele panna, kuidas jealsjed roofid mulle meeldiwad.

Suwiste keskmise päha ilusal hommikul jalutasid kolm prisket noort meest Doome peal, esimene oli Kommissjari, teine talurahwa ja kolmas Kotta walla kirjutaja. Salkade kaupa, roofid rinnas ja kübarate külles, jalutas jeal ka preilikesi karja kaupa. Seal oli walge ja musta, punase ja pruuni palge ja juuksega, kõik järeaw ja kirju, kirjum weel kui terve Doome mägi oma kewadise õitega. Küll juhtusid mitmedki pilgud meie noorde meestega wastamisi, tuli ka pea nitutu ja teretu eette, aga juuremat jõprust ei jiginenud kellegiga. Jga üks piüdis ennast kombelise ja uhe näidata ja wiisakus käib linnas üle kõige.

Kolm jõpra pidiwad juba mäelt maha tulema, jeal tuliwad weel kolm kenadust kaugemat kõnni teed otse nende poole. „Dotame need weel ära,“ ütles naljakas Kommissjari kirjutaja. „Jga ühe jaks on üks,“ jakkas ülema talurahwa kohtu kirjutaja juure. „Mina teretan kõige kenamat,“ kõpetas Kotta walla kirjutaja juure ja kõik kolm jäiwad kõnni teele jeisuma. Preilikesed jõndsid noorde härrade juure — kui ilusad, kui kaunid kui roofilised oliwad nad kõik! Keskmise nendest oli ometi kõige kenam, need kolla karwa juukse lokid, need jumise taewa karwa sinised silmad — Maudsulg wõttis kübara peast, kumardas ja pakkus õitewale õiele kätt.

Õrna naeratusjega wõttis muiste jutulise näki neiu Maudsule käe wastu, jeda tegiwad ka kõik teised läbi segamine. Kõige joojem jõprus oli silmapilgul jiginenud, paluti ja minti kõrwalise kohta pinkide peale, joodi limonaadi ja westeti magusat juttu.

Maudsulg jai warsti teada, et tema

kallikene wanemate ainus tütar, et neil faks maja linna ja et preili praegu ühe tohtre tütre jeltsi neiu on. Ta kutsus oma kullase linnu iseäralikku kohta ja kui n'ad sealt tagasi tulivad, kuulutadi kõige jeltskonnale, et Siim Naudsulg ja Lydia Kooje kihlatud on. Nüüd tõusis juur kiidu torm ja õnne joovimine, jelle peale minti kohe uhkesse wõderaste majasse maiustama. Lydia jeketas kõikide kuuldes, et manima ja papa temale waba woli on annud peigmeest walida, Naudsulgel ei olnud wanemaid, jellepärast wõis ka tänane kihlus nõnda ütelda Amerikalik olla. Naudsulg ostis weel jelljamaal päewal oma inglisele kuld sõrmuse ja kuld uuri ringitujeks ja õnnelik paar lahkus kõige juuremas südamslikus armastuses. Waata misjuugust juurt rolli üks ainus juhtumine, üks ainus filmapilt inimeje elus wõib mängida! Waesjed Kotta walla neiud, teie olete tagajelja jäänud, linn on maa ja preili neiu wõitnud!

— Neli nädalat pärast jeda pidi kirjutaja Naudsulg ametlikudes kirjade asjus linna politseisje minema. Muidugi wõeti teda, kui kohtu kirjutajat amjamine wastu ja lubati talle tool istumiseks. Pool tundi wõis ta jeal juba istunud olla, kui uks lahti läks ja kolm naisterahwast kahe joldati jaadetusel tuppa toodi. Naudsulg kahwatas, ta pidi iihes tooliga ümber kuffuma: kõik need kolm olid tuttawad Doome mäe inglisejed ja üks nende jeas tema kihlatud priut! Neiud ei tõstnud juugi filmi ülesse, ega waadanudgi tema poole. Hinge finni pidades jäi ta kuulatama, mis see hirrus lugu tähendas ja kuidas inglisejed taewa kõrgusest põrgu jügamiseje jisse olid kuffunud. Mlekunlamisel jelgus asja lugu järqmifelt:

Linna wõwacht oli laupäewa õöjel näinud, kuidas kolm walget kogu järgi mõõda tohtre maja wälimise müüri külles kõlkunud ja siis Doome kraawi ära kadunud, kuna walge lina madala müüri külge lipendama jäänud. Ta arwanud eesmaht, et mõni ennaft pooma hakkab

ja pidanud appi minema, aga jaanud wiimaks aru, et siin jala armastuje jahti aetasse. Teisel õöl läinud n'ad jälle gorodowoiga walwama ja ligi poole õö ajal libisenud neiud afnaft alla ja kadunud Doome kraawi, kelle kaldal maja jeisab. Gorodowoi läinud siis kohe tohtre ufje ette, kõlistanud kella ja tohter küsinud kurjaste, mis ta joowib.

„Kas teie tüdrukud kodus on?“ küsinud gorodowoi.

„Muidugi kodus, nende magamise toa uks läheb siit läbi ja proua pöörab ufje finni. Mis teie meid tülitate?“

„Ma palun näidake, kas teie tüdrukud kodus on, mul on jelleks tarwilikud põhjused,“ palunud gorodowoi.

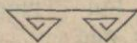
Tohter läinud tulega ees, pöörnud ufje lahti ja näe, kõik kolm neiu magawad woodis! Gorodowoi astunud woodi juure ja näe nüüd alles imet: puu pakud magawad woodides tekide all! Nüüd näidatud ka tohtrije woodi linadest kofku kõidetud köit, kust inglid nagu Jakopi redelit mõõda iga õöse ülesje ja alla käiswad.

Selljamaal õöl tabanud gorodowoi kahtlased tüdrukud finni ja wiinud wangi, kust n'ad täna juba teist korda politseisje aru andma toodi.

Kui Naudsulg jeda kõik nägi ja kuulis, ka jeda teada jai, kuidas neiude armukejed, kellele n'ad Doome peale õöjettel wastu käiswad, koguni alatumad ja auutumad inimejed olnud, läks tema filmade ees kõik kirjaks. Nagu meeletu tormas ta ufjeft wälja ja kadus laia linna mulitjatesse. Glades ei kihla ma enam kedagi, ütelnud ta wallawanemale, kellele ta jeda lugu jutustas. Kui wallawanem küsinud, miks ta siis ontale linnast priundi walinud ja nõnda ette waatamata kihluse kauba teinud, siis kostnud Naudsulg:

„See oli kogemata.“

A. H.

Rajja=Maat ja Rajja=Päät.

I

Maadika sakjus.

(sesti fecl ja (sesti jngu
 Kasvab, fofub ühte jngu?
 Rajja=Päät:
 Kunde fuis fui itteen töte:
 Meil ferd oli findel möte
 Ajuta füm jafja ritti,
 Mahvaf petta oma lüti.
 Rajja=Maat:
 Cealt fuis fagvuis fadafafjng,
 Maari fecl mis nifjus, nafjus?
 Ajund on vägerv reene oda
 Vöhtumid te'e hmlc foda.
 Rajja=Päät:
 Kahun fül et langes mett,
 Mis fai findlaf möctnd ette!
 Ajund, mis meil felleft jändnd
 Kadafafjades on jändnd.
 Rajja=Maat:
 Kadafaf ei ole fahju
 Antan taga jama ahju,
 Ajga furr on fünd ja häbi
 Et ta langes teie läbfi!

Rajja=Maat:
 Kust on fagvann'd fadafab:
 Kas jec mönt jortfi jngu
 Vödi on pafjas ndia jngu?
 Rajja=Päät:
 Kadafab on (sesti weceft,
 vahfufivab omast pereft,
 Vödvad meie fllas jafju
 Vahvivad füm jarel jafju.
 Rajja=Maat:
 Mis nad föjgeft felleft faavab
 Et n'ad jafja joru a'avad?
 Caks on fündnd' jafja rignis,
 Ajga mitte (sesti lüigs.
 Rajja=Päät:
 Meie naevame neid puhha
 Ajund fefner jafab maft foha,
 (sesti jngust jafja felleid
 Caks need ole teie bellid?
 Rajja=Maat:
 Ajga mis te'e felleft jafte
 Et me'e rahvafst raistfu a'ate

II.

Tallinna turul.

Kalja=Pärt: Tere Märt! mis ja siin Tallinna turu peal teed?

Kalja=Märt: Tõin paari punda võid müüa, aga pean kodu tagasi wiima: ei saa keelega korda. Kuule, kuidas n'ad siin patramad ja pudistavad. (Kadaka manna küsib teise kadaka käest:)

„Wih will kostet putter?“

„Wüh wunt wantfi, mutter!“

„See on teuer aber?“

„Nein, mu madam, naaber!“

Kalja=Märt: No ütke nüüd sõber, misjuguine muustlase, Serbia wõi Setu keel see wõib olla? Mine müü nüüd niisugustele wanderdile wõid?

Kalja=Pärt: Sa, ja, see — see on nutmoodi peenikene Tallinna turu keel?

III.

Saksa poodis.

Kalja=Pärt: No Märt! mis sina siis ka siit saksa poodist osta tahad?

Kalja=Märt: Ei taha osta tühjagi, mul oli siin muud asja. Aga ütke mulle, mis need talu mehed seal teiste taga selja palja peaga wahiwad? Paar tundi ootawad juba, kes sisse tuleb, see läheb leti ette, nendega ei tee keegi tegemist.

Kalja=Pärt: Ah need on talu „Matjid“, neile müüakse siis, kui sakjad otja saawad.

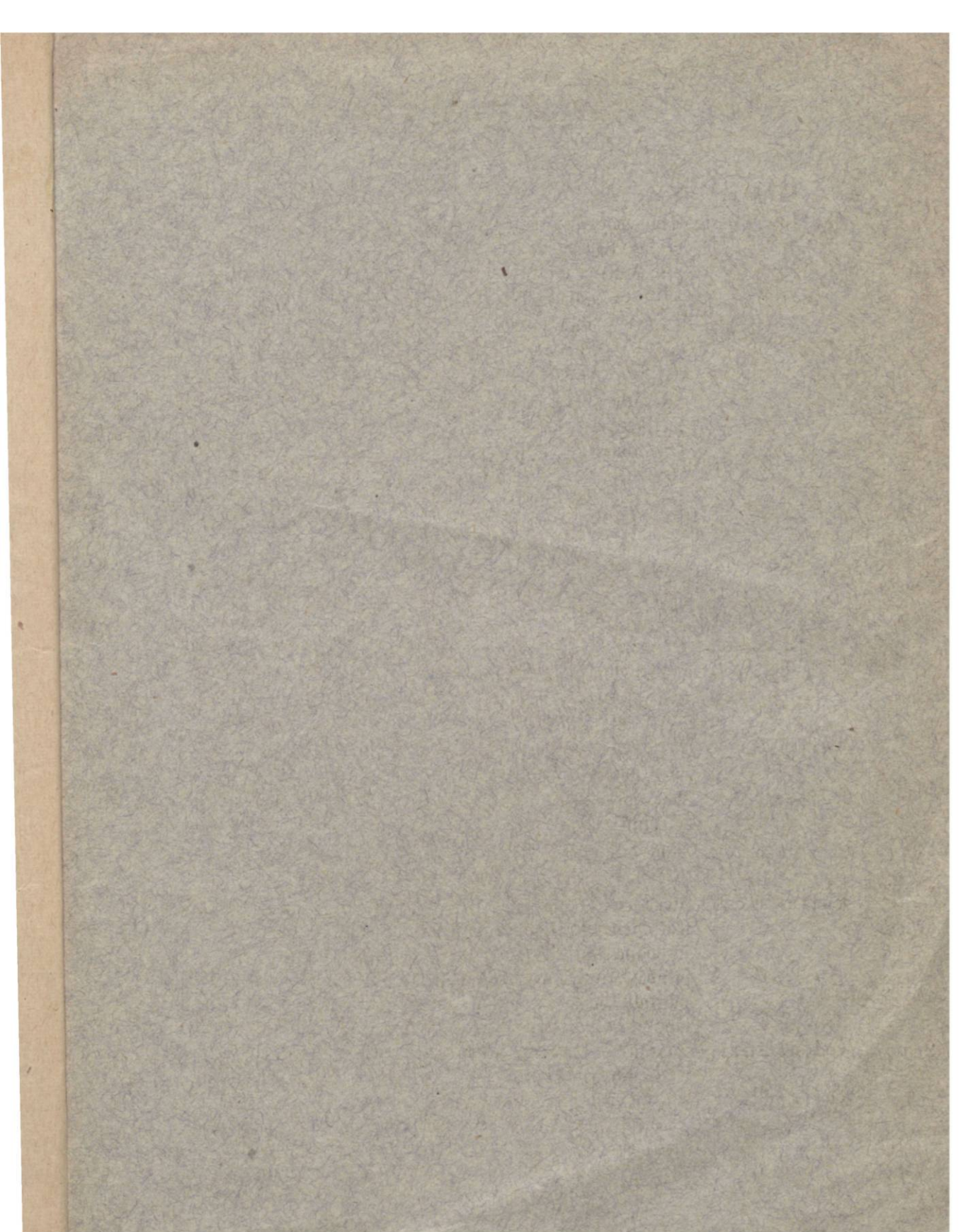
Kalja=Märt: Aga sakjad ei saagi otja, neid tuleb ühte lugu peale, nagu parmuifi palawa ilmaga?

Kalja=Pärt: Mis talu matfi tühja aeg maksab, ehk kes tema ajast küsib, sakstel on ikka siin eesõigus.

Kalja=Märt: Need ei ole ju kellegi sakjad, waid kadakajakjad, näe seal Nebase rätsep, raisku läinud konna kõrtsimees Mihkel ja wana wiski Jaani poeg Nüri, keda koolist oli wälja wiijatud. Kuule kui weidraste nad saksa keelt purjivad. Kõl on talu mehed rumalad, miks n'ad mõnda Gesti poodi ei lähe?

Kalja=Pärt: Sa jaa — siin on saksa keelel eesõigus, sest kaupmees on selge juur sakš!

Kalja=Märt: Ah ah haa, wõi selge sakš, tema on meie küla rätsepa „Toos=Jaani“ poeg, ma tõin talle walla walitjuse käest kirja, et pearaha peab ära maksma.

Soovitawad raamatud,

mis Wiljandis A. Tõllasepp'a raamatukaupluse kulus ilmunud ja kõige raamatukauplejate käest saada on:

- 1) M. Kampmann, **Kirjalikud harjutused** Eesti keele õppimiseks. Hind kõwas köites 30 kop. Niimetatud raamat on kõiga juurema lahkusega teed meie Eesti koolidesse leidnud, nõnda et paari kuu jooksul, juba üle poole trükki läbi on läinud, ning peagi tarwis on teise trüki pääle mõtlema hakata.
- 2) **Täielik Kristirahwa Palweraamat.** Palweraamat neile, kes jüdamest paluda tahawad, kirjutanud D. Grossschmidt. Siisu: I. Igapäewased palwed, II. Palwed suurtel pühadel. III. Kiitus ja tänu rõõmus ja mires. Lija: Kristmine ja matmine. Hind kõwas köites 30 kop.
- 3) **Raswa Jaak**, kuulus Eesti kätt, tema imelikud ja hi lood ja juhtumised, kirjutanud A. Reinwald. Hind 15 kop.
- 4) **Soowin õnne.** Õnne soowi kirjade ja mälestuse raamatu salmikud. Hind 15 kop.
- 5) **Dr. Meske laulud.** Kaunis kogu ilusaid mitmesuguse süuga laulusid. Hind 40 kop., iluköites 80 kop.
- 6) **Pilkane pimedus.** Jutustus Muhametlaste elust. Hind 30 kop.
- 7) **Wiinne päew enne surma.** Wäga kena ja põnew jutukene. Hind 15 kop.
- 8) **Wiljandi kalender 1904 a.** kohta ilmub nagu iga aasta kuud tänawu pisut waremalt s. o. umbes Augusti kuu lõpul 10,000 ekj. wiendat aastakäiku. Kuulutusi jelle kalendri jaoks wõetakse kuni Juuli kuu lõpmi wastu.

Suur Alajahammas II. Ilmub Jõuluks.

A. Tõllasepp'a raamatukauplus ja trükikoda,
Wiljandis.